

PORI
PORODIČNO ORIJENTISANE
RANE INTERVENCIJE

Vaša snaga, naša podrška

VODIČ ZA
PORODICE

DA LI ŽELITE PODRŠKU KROZ PROGRAM RANIH INTERVENCIJA

©UNICEF Srbija/2021/Shubucki

Šta je rana intervencija?

Rana intervencija predstavlja sistem usluga za porodice i djecu najranijeg uzrasta koja imaju razvojna odstupanja, smetnje ili teškoće. Osim djece kod koje je već dijagnostikovana određena smetnja, rana intervencija je namijenjena i djeci kod koje postoji rizik ili povećana vjerovatnoća da će se javiti odstupanja u razvoju usljed različitih bioloških ili sredinskih faktora (prijevremeno rođenje, mala težina na rođenju, pothranjenost, ekonomska ugroženost i sl.). Usluge rane intervencije su prije svega namijenjene djeci od rođenja do tri godine starosti, jer je tada mozak najprijemčiviji, a mogu se pružati do šest godina, tj. do polaska u osnovnu školu.

Šta je porodično orijentisana rana intervencija

Porodično orijentisana rana intervencija je specifična po tome što se podrška porodici pruža u prirodnom okruženju djeteta – prilikom kućnih posjeta stručnjaka iz tima za ranu intervenciju ili prilikom posjete u vrtiću (ako dijete pohađa vrtić). Dokazano je da dijete najlakše i najbolje uči u okruženju u kome dobija podršku i u kome se osjeća sigurno kada uči sa onima kojima najviše vjeruje. To su prije svega porodični dom i vrtić kao vršnjačko okruženje. Tokom posljednjih nekoliko decenija naučno praćenje primjene porodično orijentisane podrške u razvijenim i zemljama u okruženju (Slovenija, Portugalija, Ukrajina, Gruzija, Bugarska itd.) pokazalo je visoku efikasnost i djelotvornost ovog vida rane intervencije. Kod nas se rana intervencija ostvaruje uz oslonac na već postojeće sisteme i integriše njihove usluge u jedinstvenu mrežu podrške oko djeteta i njegove porodice.

Šta porodično orijentisana rana intervencija znači za porodicu?

Rano prepoznavanje djece koja su u riziku da njihov razvoj odstupi od tipičnog ima suštinski značaj za blagovremeno pružanje odgovarajuće podrške. Ukoliko vas kao roditelja nešto brine u vezi sa razvojem ili ponašanjem vašeg djeteta u bilo kom smislu, o tome treba da obavijestite izabranog pedijatra i/ili nekoga od saradnika dječijeg centra pri domu zdravlja (defektologa, psihologa, logopeda), odnosno nekog od članova lokalnog tima za ranu intervenciju.

Oni će vas zamoliti da popunite upitnik „Uzrasti i razvoj djeteta – URD“, u kome ćete, u skladu sa svojim iskustvima, odgovarati na jednostavna pitanja vezana za dijete, za njegov razvoj i ponašanje i njegove vještine.

Upitnik će pokazati da li razvoj vašeg djeteta treba dalje pratiti, a od pedijatra ćete dobiti i savjete za dodatnu stimulaciju razvoja kroz preporučene igre i aktivnosti. Ukoliko dijete ispoljava razvojno kašnjenje u nekim oblastima razvoja, uputiće vas na tim za ranu intervenciju kako biste dobili dalju podršku u podsticanju i praćenju razvoja djeteta.

Zašto su porodice tako važne?

"Porodice najbolje poznaju svoje dijete i imaju najveći uticaj na njegov razvoj. Podrška, iskustva i mogućnosti pružene u ranom djetinjstvu značajno oblikuju djetetov razvoj. Uloga rane intervencije je da podijeli znanja, informacije i vještine sa porodicom kako bi porodica dalje pružala podršku razvoju djeteta."

ECIA (2018)

Ko pruža usluge u modelu porodično orijentisane rane intervencije?

Tim za ranu intervenciju čine posebno obučeni profesionalci (pedagozi, defektolozi, psiholozi, logopedi, fizioterapeuti, socijalni radnici...) iz doma zdravlja, lokalne predškolske ustanove, dnevnog centra i/ili, po potrebi, iz centra za socijalni rad.

Roditelji su punopravni članovi tima za ranu intervenciju i, u skladu sa tim, veoma je važno da iznesu svoje potrebe, teškoće i zabrinutosti i da zajedno sa profesionalcima postavljaju ciljeve koji će se, uz zajednički rad i saradnju, ostvariti kroz podršku tokom rane intervencije.

Primarni pružalac podrške je izabrani član Tima za rane intervencije, koji prati i podržava porodicu u svakom koraku porodično orijentisane rane intervencije.

Profesionalci tima za ranu intervenciju očekuju od roditelja da otvoreno razgovaraju o činjenicama bitnim za planiranje usluga podrške. Ovakva komunikacija će pomoći pri određivanju prioriteta i želja porodice i djeteta u vezi sa daljom procjenom i budućim uslugama podrške.

Članovi tima podržavaju i podstiču aktivnu ulogu roditelja i odvojiće dovoljno vremena da saslušaju šta vas brine, šta želite da se promijeni u kvalitetu života porodice i u odnosu na vas lično, da vas ohrabre u ostvarivanju tih ciljeva zajedno sa djetetom/djecom i drugim članovima porodice i šireg kruga podrške (formalne i neformalne).

Šta je važno za porodicu?

Profesionalci tima za ranu intervenciju će prije svega njegovati vaš uzajamni odnos. Povjerenje i međusobno razumijevanje profesionalaca i roditelja su ključni za planiranje usluga i podrške! To znači da su otvorena komunikacija i razgovor o vašim željama, ciljevima i brigama neizostavni dio intervencije. Informacije koje roditelji daju tokom sastanka veoma su značajne za čitav proces podrške tokom rane intervencije.

Šta porodica dobija prilikom uključivanja u program rane intervencije?

Prilikom uključivanja u program rane intervencije:

- Sastanak sa porodicom i djetetom se uvijek zakazuje u vrijeme koje najviše odgovara porodici.
- Sastanak se odvija na mjestu koje porodici najviše odgovara – kod kuće, u domu zdravlja ili u vrtiću.

Na koju pomoć porodica može da računa prilikom izrade i sprovođenja plana podrške

- Primarni pružalac podrške, koji je u ime tima za ranu intervenciju zadužen za blisku saradnju sa porodicom, redovno će posjećivati porodicu.
- Posjete će se odvijati uživo ili na daljinu (preko telefona ili drugih uređaja), u zavisnosti od mogućnosti i potreba.
- Svaka posjeta će trajati 60 minuta.
- Prilikom svake posjete, profesionalac će biti spreman da vam pokaže i sa vama provježba strategije koje svakodnevno primjenjujete sa djetetom, kao i da prati vas i dijete u ostvarivanju ciljeva koji su zajednički postavljeni u planu.
- Podrška koju dobijate može biti informativna, emotivna, materijalna (olakšice, davanja, pomagala na koja porodica ima pravo, resursi u zajednici, usluge i mogućnosti koje porodici stoje na raspolaganju).
- Efikasnost plana podrške će se zajednički procjenjivati na svakih 6 mjeseci.

"Rana intervencija osnažuje članove porodice da podrže učenje i razvoj djece kroz svakodnevne situacije učenja i dnevne rutine. Bebe i mala djeca najbolje uče kroz svakodnevna iskustva i interakcije sa poznatim ljudima u poznatim okruženjima.

Sve porodice, uz potrebnu podršku, mogu da podrže i unaprijede učenje i razvoj svoje djece."

Roditelji su najvažniji za razvoj i blagostanje svoje male djece!

1. "Roditelji uspostavljaju posebnu socijalno-emocionalnu vezu sa svojom djecom i njih niko drugi ne može zamijeniti. Roditelji imaju najsnažniji uticaj na život svoje male djece, čak i ako im je vrijeme koje provode sa djecom ograničeno radnim ili drugim obavezama."
2. "Učenje i razvoj djece predstavlja kontinuirani proces koji se može odvijati u svakoj situaciji u koju se djeca aktivno uključuju."
3. "Jedinstvena sposobnost roditelja da utiču na razvoj dječjeg učenja potiče iz činjenice da će oni najvjerovatnije „biti tu“ kada su njihova djeca spremna da uče."
4. "Mogućnosti koje roditelji imaju za interakciju sa djecom i uticaj koji imaju na razvoj svoje djece daleko su veće od mogućnosti i uticaja koje bi mogli imati drugi profesionalci ili odrasli."

Mahoney i MacDonald (2007)

PORODICE SU U
SRCU RANE
INTERVENCIJE

©UNICEF Srbija 2019, Pančić

Bilješke

Ministarstvo
zdravlja

unicef
za svako dijete

**Kroz poteškoće je
lakše zajedno**

Finansirano od strane ministarstva zdravlja Crne Gore. Materijal preuzet iz programa PORI - porodično orijentisanih ranih intervencija - koji sprovode ministarstva Republike Srbije zadužena za sektore zdravlja, obrazovanja i socijalne zaštite, uz podršku UNICEF-a i Beogradskog psihološkog centra.